

Rantatie

Taiteilijakoti Erkkola nykytilassa

Tuusulanjärven itäpuolella sijaitseva Rantatien alue kuuluu valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009) -alueeseen. Kirkkotien kulttuurimaisema jatkaa samaa kulttuuriympäristöä Tuusulanjärven eteläpäässä. Historiallisen huvila-asutuksen lisäksi alueella on uudempaa pientaloasutusta. Alueen julkiset ulkotilat ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita museokohteita, katualueita, rakennettuja puistoja sekä käyttöviheralueita. Alue on kuntakuvan muodostumisen kannalta tärkeä, koska sillä alueella liikkuu paljon matkailijoita.

Rantatie on Tuusulanjärven itärantaa seuraileva, vuosisatoja vanha paikallistie, jonka 3 km pituinen osa yhdistää useita kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennuksia. Rantatie nimettiin historiallisen taustan, maisemallisten arvojen ja 1900-luvun alun taiteilija-asutuksen luoman omaleimaisuuden perusteella museotieksi vuonna 1982. Rantatien alue kuuluu valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristö (RKY 2009) -alueisiin. Rantatien eteläpuolella kulkevan Kirkkotien pohjoisosaa kuuluu samaan RKY-alueeseen. Kirkkotie on paikallisesta polusta muodostunut kylätie, jonka kulttuurimaisema on paikoin säilynyt erittäin hyvin. Kirkkotien varressa sijaitsee useita kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita, mm. Tuusulan kirkon seutu. (<http://www.rky.fi>)

1800-luvulla Rantatien alueelle alkoi rakentua suurhuviloita, kun lähinnä Helsingissä asuvat upseerit sekä liike- ja virkamiehet ostivat Tuusulanjärven rannalta rantapalstoja ja rakennuttivat viihtyisiä huviloita perheidensä kesäkodeiksi. 1800-1900 -lukujen vaihteessa Rantatien alueelle syntyi poikkeuksellinen taiteilijayhteisö, jonka jäsenet ovat jättäneet Suomen kulttuurihistoriaan merkittävän jäljen. Tuusulanjärven itärannalle asettuivat asumaan muun muassa Juhani Aho ja Venny Soldan-Brofeldt, Eero Järnefelt, Pekka Halonen, J. H. Erkkola ja Jean Sibelius. He olivat Suomen taiteen kultakauden mestareita ja yhteiset ajatukset kulttuurista ja suomalaisuudesta yhdistivät heitä. Kaikille heille oli esikuvana Tuusulan Syvälahden torpassa vuonna 1872 kuollut kansalliskirjailija Aleksis Kivi. Alueen historia näkyy Rantatien alueella yhä. Aleksis Kiven kuolinmökki, Halosenniemi, Erkkola ja Syväranta toimivat nykyään museoina.

Aleksis Kiven kuolinmökki nykytilassa

Rantatien ja Kirkkotien alueella on vanhan huvila-asutuksen lisäksi puurakenteista pientaloasutusta. Rakennuskanta on uudistunut voimakkaasti 1970-luvulta lähtien, mutta alueen kulttuurihistoriallinen merkitys on yhä hahmotettavissa. Alueen historialliset huvilat ja kulttuurihistorialliset kohteet sijaitsevat asutuksen lomassa molemmin puolin Rantatietä. Vielä paikoin tontteja rajaavat leikatut kuusiaidat, jotka ovat olleet merkittävä puutarhakulttuurinen elementti Rantatiellä. Näkymät peltoaukeiden yli Tuusulanjärvelle ovat vuosien saatossa kasvaneet tai rakentuneet monin kohdin umpeen.

Rantatien katutila tulee itsessään säilyttää. Sen mitoitusta, linjausta tai pintamateriaaleja ei saa muuttaa. Rantatien maiseman, näkymien ja kasvillisuuden hoito tulee toteuttaa Tuusulan Rantatien maiseman hoito -selvityksessä (2000) huomioitujen kulttuurihistoriallisten arvojen mukaan. Täydennysrakentamisen on kunnioitettava vanhaa rakennuskantaa. Vastakohtaisuuksia, erilaisuutta, eri tyylin kerroksia ja kontrasteja vältetään rakentamisessa. Kattomuoto alueella on harjakatto ja rakennusten materiaali on pääosin puu. Rakennusten värit ovat maavärejä ja puunvärejä, kuten punamultaa ja keltaokraa. Alueelle rakennettuja kulttuurimaisemasta poikkeavia rakennuksia voidaan peruskorjausvaiheessa tutkia purettaviksi.

Viljelyaukeilta avautuu paikoin näkymiä Tuusulanjärvelle

Kirkkotien vanhaa rakennuskantaa

Alue on tyypiltään museo- ja asuinalue. Julkinen ulkotila keskittyy alueella kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden sekä käyttöviheralueiden yhteyteen. Kaupunkikalusteiden tulee olla laadukkaita ja kestäviä sekä historiallisiin kohteisiin sopivia. Kunnossapidosta tulee pitää huolta. Museokohteissa kalusteiden sijoittelussa tulee huomioida hetkellinen suuri käyttäjämäärä ja selkeä kulunohjaus. RKY-alueen historiaa korostetaan yhtenäisellä kalusteilmeellä. Kalustevärinä käytetään mustaa museoalueelle tyypilliseen tapaan. Kalusteiden yleisilmeen tulee olla keveä ja linjakas.

Halosenniemen museo talvella (kuva: Tarja Kärkkäinen)